

Vývoj nástupu a dĺžky trvania fenologickej fázy „prvé listy“ u duba zimného a letného a u buka lesného na Slovensku v rokoch 2000 – 2024

Hana Pavlendová¹, Zora Snopková², Zuzana Sitková¹

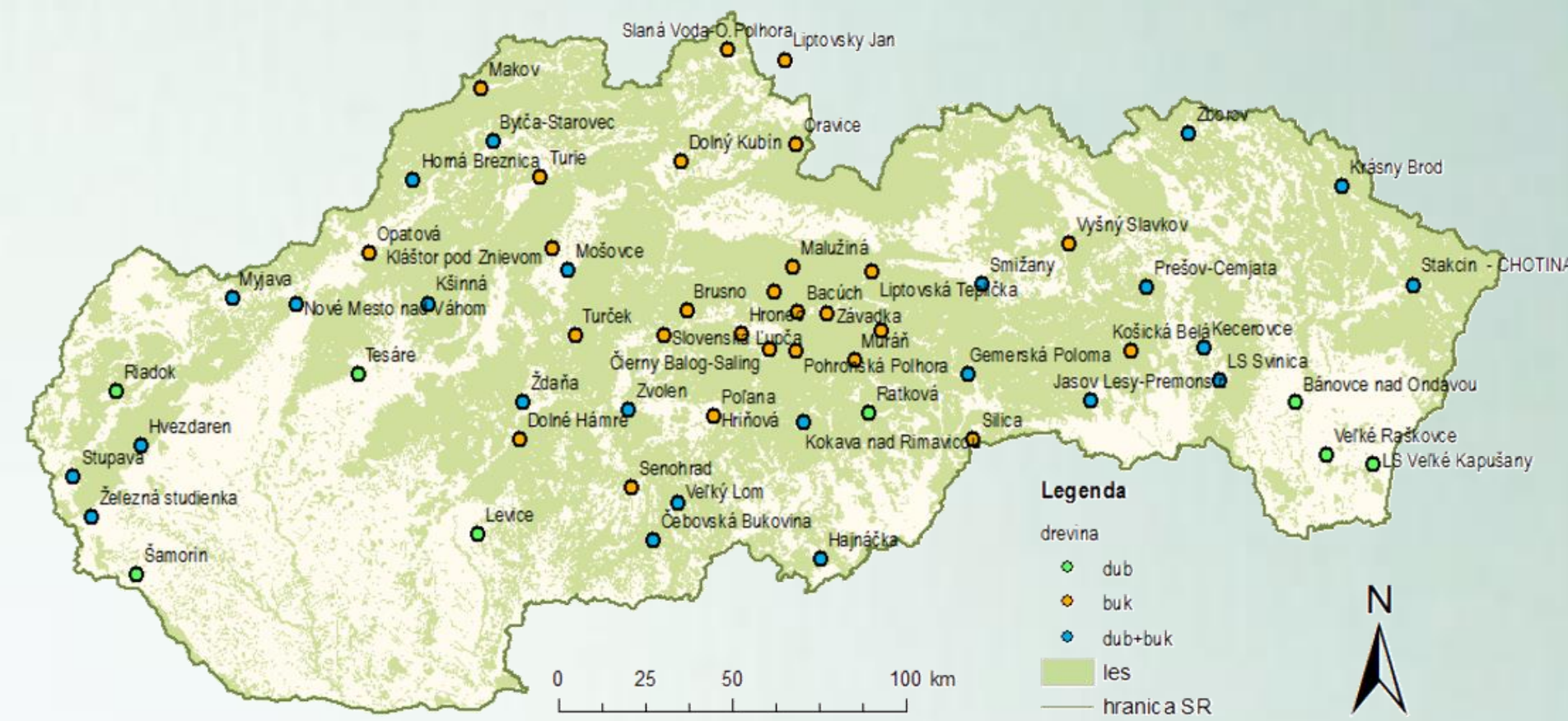

¹ Národné lesnícke centrum, sekcia pre vedu s výskum, T. G. Masaryka 22, 960 01 Zvolen, hana.pavlendova@nlcsk.org

² SHMÚ Bratislava, regionálne stredisko Banská Bystrica, Zelená 5, 974 04 Banská Bystrica

V posteri hodnotíme a porovnávame deň nástupu jarnej fenologickej fázy „prvé listy“ z obdobia rokov 2000 – 2024, a to pre dve skupiny drevín, pre dub zimný a letný (*Quercus petraea* (Matt.) Liebl., *Quercus robur* L.) a buk lesný (*Fagus sylvatica* L.) (Obr. 1).

Zamerali sme sa na túto fenologickú fázu, pretože sa v lesníctve považuje za začiatok vegetačného obdobia. Porovnávame stanice s najmenej 95 % všetkých údajov, zvlášť všeobecné a lesné stanice a zvlášť pre lesné stanice (pre nedostatok miesta uvádzame iba všeobecné a lesné stanice).

Obr. 1 Mapa fenologických staníc duba a buka na Slovensku, u ktorých sa údaje v rokoch 2000 – 2024 vyskytovali aspoň v 95 %

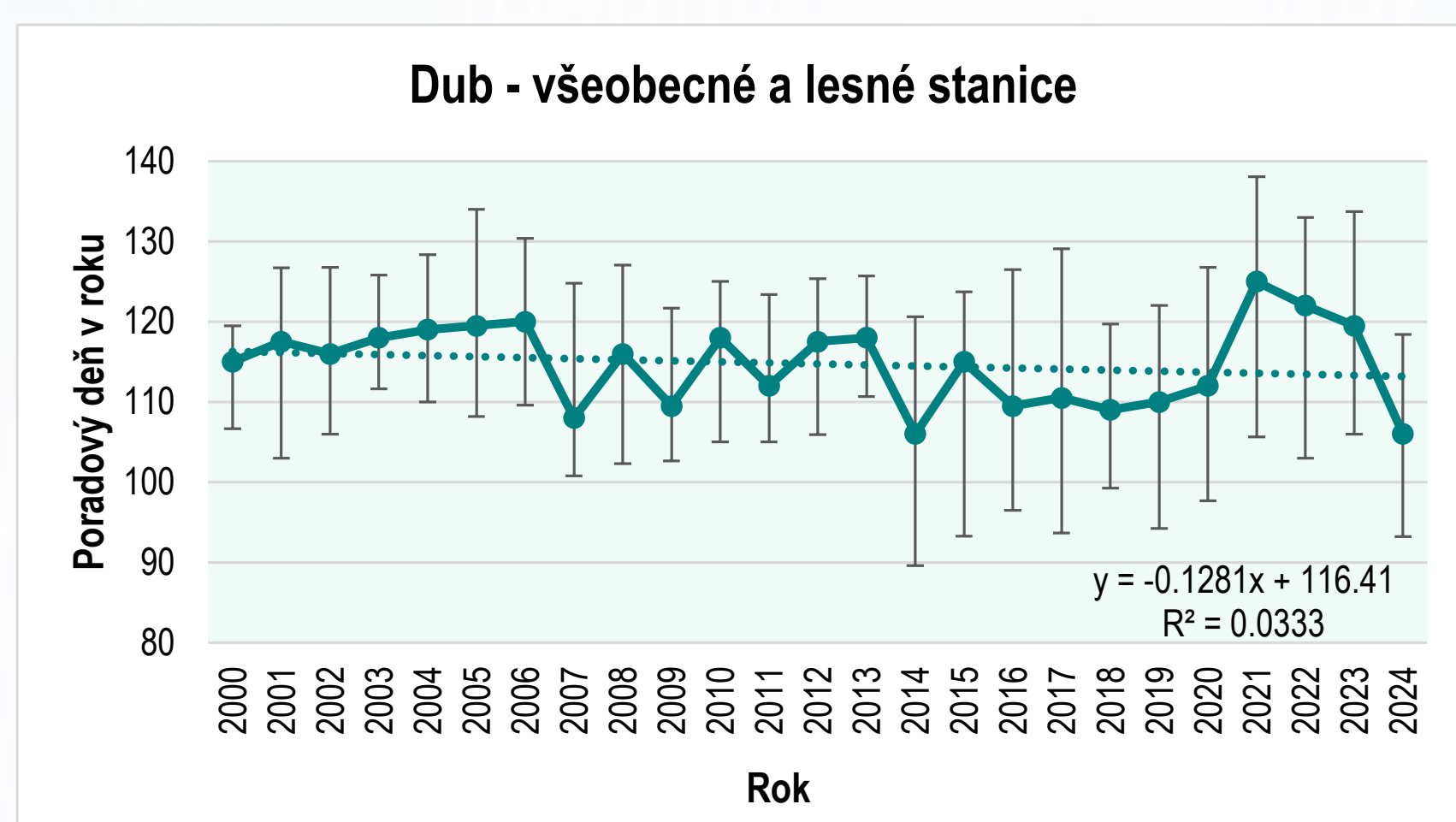

Obr. 2 Fenologická fáza „prvé listy“ u duba zimného (*Quercus petraea* Liebl.)

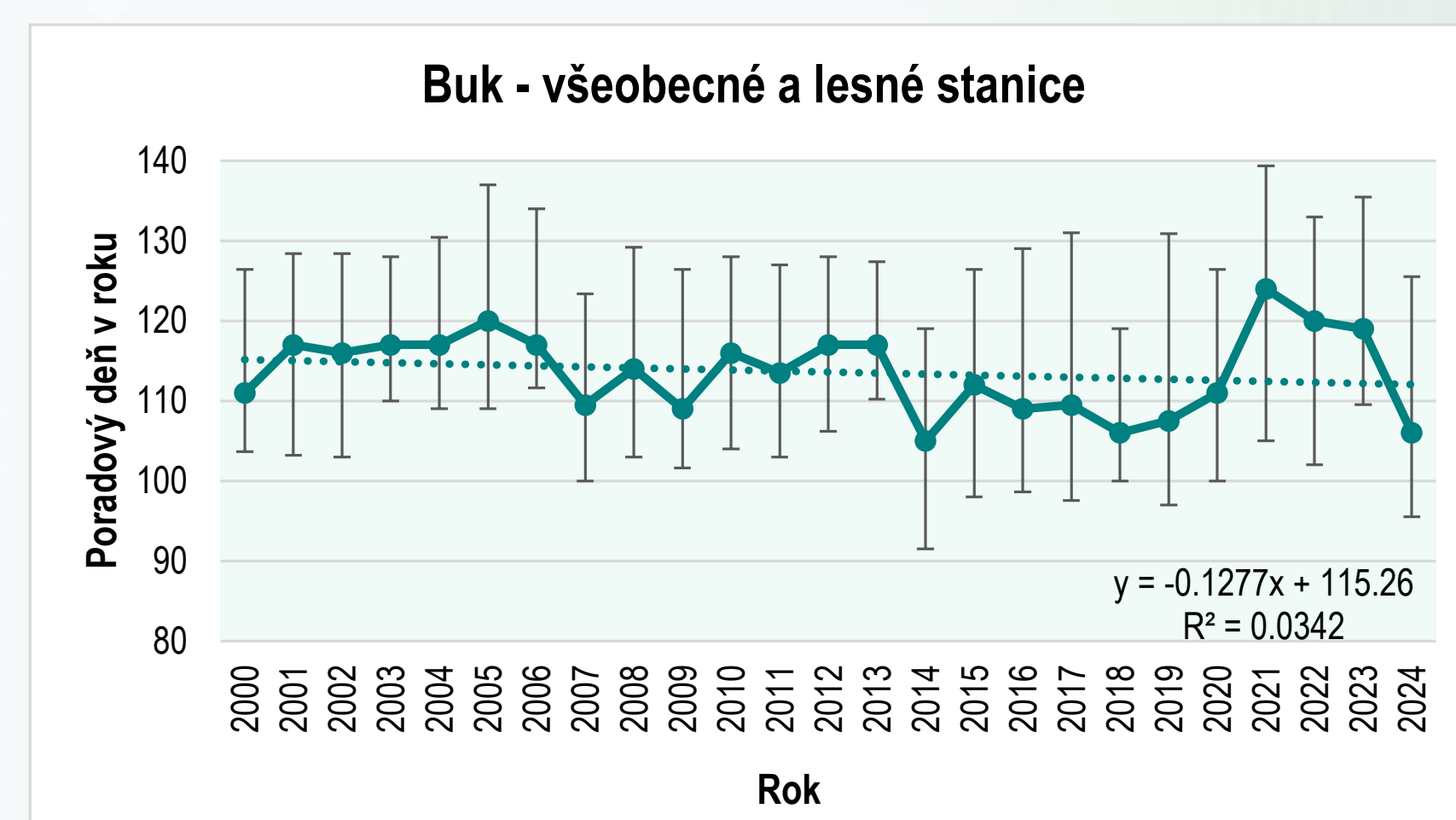

Obr. 3 Fenologická fáza „prvé listy“ u buka lesného (*Fagus sylvatica* L.)

U fenofázy „prvé listy“ (Obr. 2 a 3) sme u oboch drevín zaznamenali mierne zostupný trend, avšak nie významný (Obr. 4 a 5). Táto fenologická fáza nastupovala u dreviny dub v priemere od 15.4. do 5.5. trvala v jednotlivých rokoch od 19 do 47 dní (Obr. 6). Najskorší nástup tejto fenofázy u duba zaznamenali pozorovatelia dňa 26.3.2014 na lokalite Čebovská Bukovina, najneskorší nástup dňa 21.5.2021 na lokalite Mošovce. U dreviny buk táto fenofáza nastupovala v priemere od 15.4. do 4.5. a trvala v jednotlivých rokoch od 22 do 50 dní (Obr. 6). Najskorší nástup tejto fenofázy u buka zaznamenali pozorovatelia dňa 26.3.2014 na lokalite Čebovská Bukovina, najneskorší nástup dňa 24.5.2021 na lokalite Pohronská Polhora.

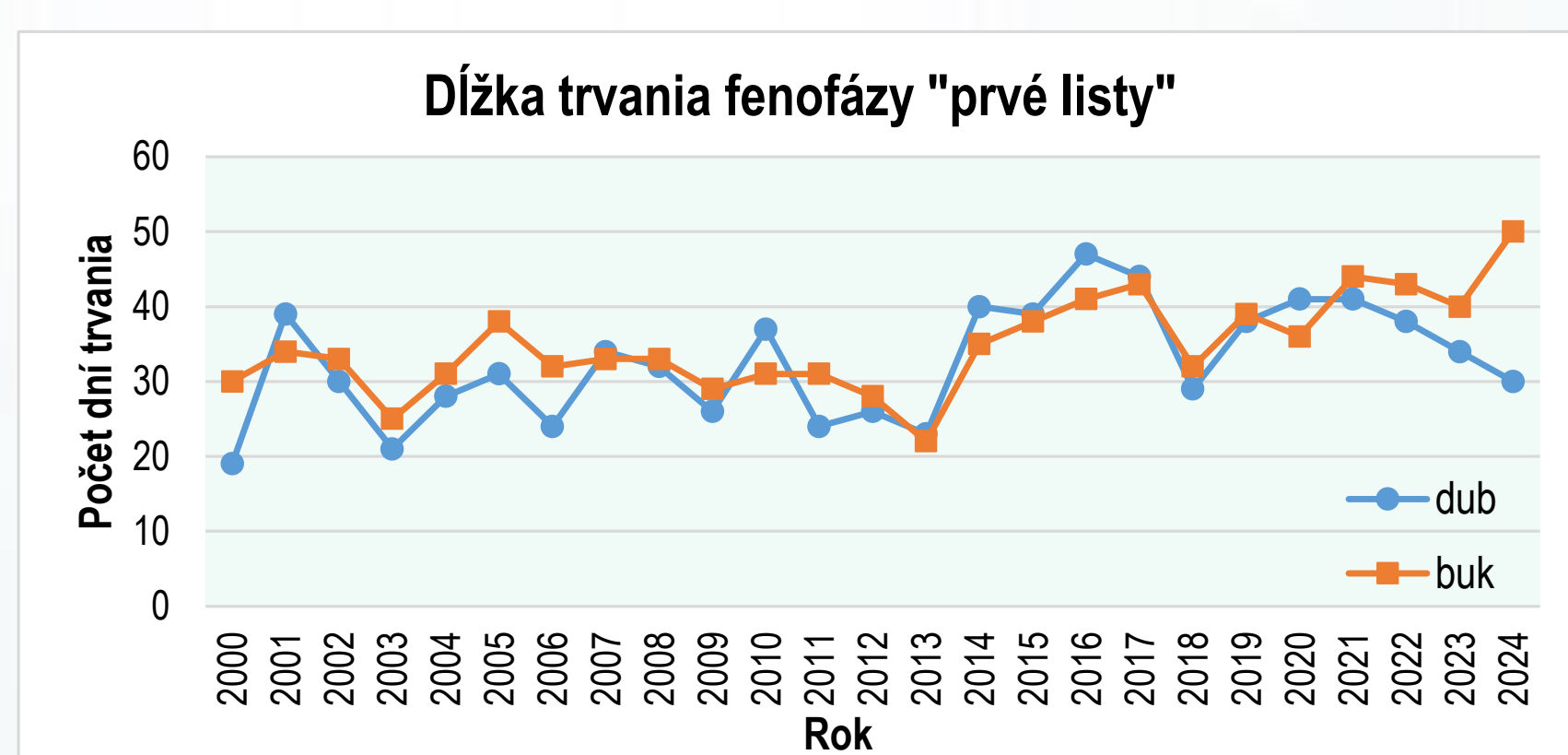

Obr. 4 Nástup fenologickej fázy „prvé listy“ u duba zimného a letného

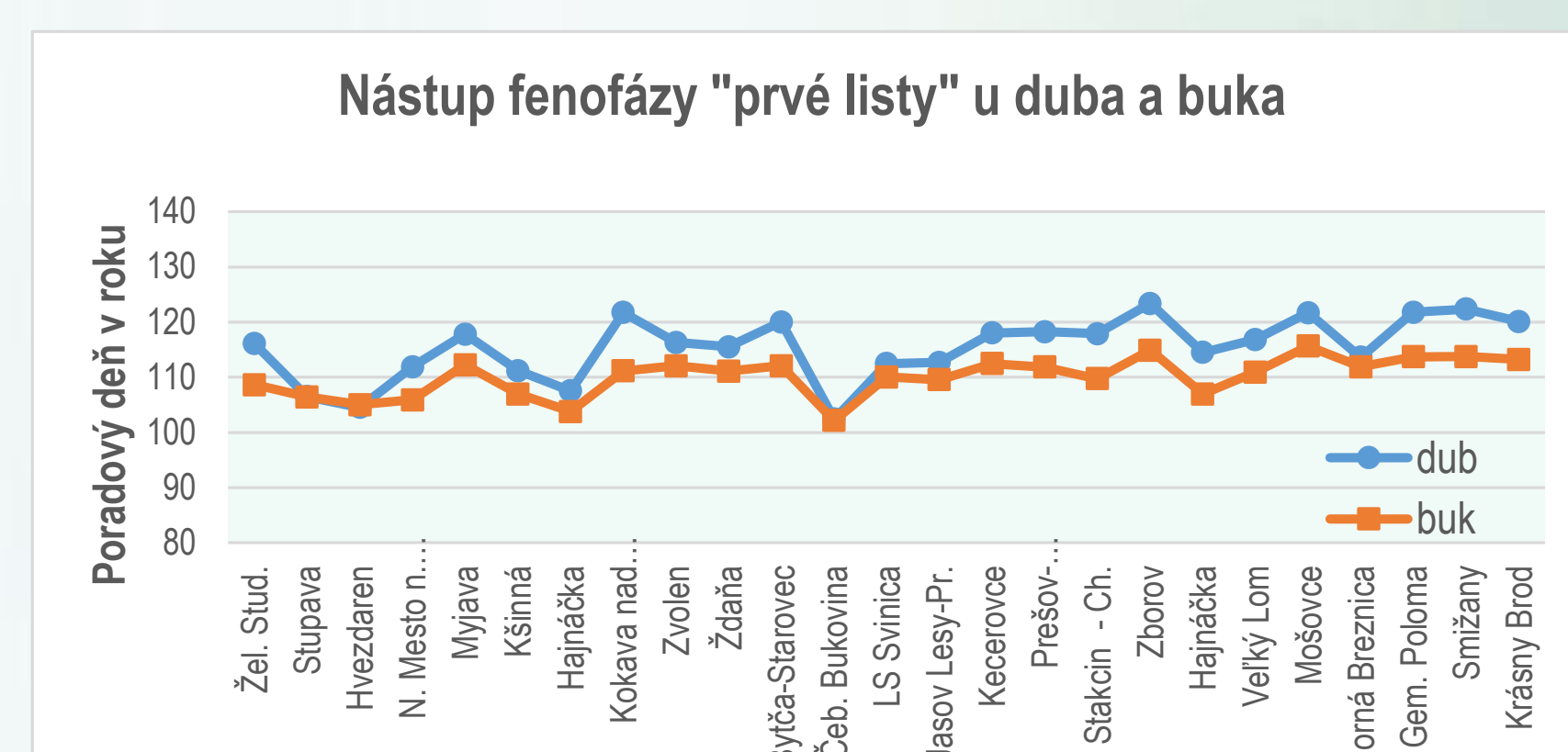

Obr. 5 Nástup fenologickej fázy „prvé listy“ u buka lesného

Pri porovnávaní mediánov dňa nástupu fenofázy prvé listy u drevín dub a buk sme nezaznamenali štatisticky významný rozdiel medzi drevinami. Avšak pri porovnávaní staníc, kde sa súčasne vyskytoval dub i buk sme štatisticky významný rozdiel zaznamenali, u buka nastala fenologická fáza prvé listy v priemere o viac ako 5 dní skôr ako u duba ($\alpha=0,05$) (Obr. 7).

Obr. 6 Dĺžka trvania fenologickej fázy „prvé listy“ u duba a buka

Obr. 7 Nástup fenologickej fázy „prvé listy“ u duba a buka na staniciach, kde sa vyskytovali obe dreviny

Nástup jarných fenologických fáz je závislý najmä od teploty a tým aj od nadmorskej výšky. Na staniciach kde sa vyskytujú súbežne buk s dubom, nastáva fenofáza „prvé listy“ skôr u buka ako u duba. Keďže buk sa prirodzene vyskytuje vo vyšších polohách ako dub, je prirodzené, že pri porovnávaní údajov z nástupu fenofázy „prvé listy“ z celého súboru údajov sa u duba a buka nevyskytli štatisticky významné rozdiely.

PodĎakovanie

Príspevok vznikol vďaka podpore projektu *Adaptačný potenciál drevín pri príprave lesov Slovenska na zmenu klímy – TreeAdapt*, financovaného z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301) a projektu APVV-20-0365.

